KRAJOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

Warszawa, dnia 29 lipca 2026 r.

Zakres tajemnicy zawodowej w postępowaniu dyscyplinarnym

Pytanie: Czy dokumenty objęte tajemnicą zawodową, złożone przez radcę prawnego do akt postępowania dyscyplinarnego wyłącznie w wykonaniu konstytucyjnego prawa do obrony, mogą zostać wykorzystane w odrębnym postępowaniu wyjaśniającym dotyczącym działalności rzecznika dyscyplinarnego/sędziów OSD i WSD, a jeżeli tak – to na jakiej podstawie prawnej, w jakim zakresie i z zastosowaniem jakich gwarancji ochrony tajemnicy zawodowej oraz jakie konkretne decyzje powinny wydać organy udostępniające oraz rzecznik prowadzący postępowanie wyjaśniające w ich sprawie?

1. Dokumenty objęte tajemnicą zawodową, złożone przez radcę prawnego do akt postępowania dyscyplinarnego wyłącznie w wykonaniu konstytucyjnego prawa do obrony stanowią materiał dowodowy, z którym zapoznają się strony postępowania i sądy dyscyplinarne, ewentualnie inni jeszcze uczestnicy postępowania. W związku z tym te informacje co do zasady nadal stanowią materiały niejawne objęte gwarancjami tajemnicy zawodowej i bez znaczenia dla ich statusu jest fakt zapoznania się z nimi przez organy w postępowaniu dyscyplinarnym, w którym zostały wykorzystane. Dopiero, gdyby informacje te zostały publicznie ujawnione, np. na rozprawie z udziałem publiczności, utraciłyby charakter tajemnicy i nie podlegałyby ochronie prawnej określonej w art. 3 ust. 3-6 u.r.p. (por. W. Marchwicki, w: *Prawo o adwokaturze. Komentarz*, red. P. Piesiewicz, teza 36-37 do art. 6).

2. Trzeba też zaznaczyć, że wykorzystanie informacji objętych tajemnicą zawodową dla realizacji prawa do obrony przez radcę prawnego jest od dawna aprobowane w judykaturze (*uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 1962 r., VI KO 61/62, LEX nr 136253*). Stanowi kontratyp ustawowy na gruncie odpowiedzialności dyscyplinarnej, co oznacza, że takie zachowanie należy postrzegać jako sytuację, w której uznaje się – na zasadzie wyjątku, z uwagi na szczególne okoliczności – prymat prawa do obrony nad ochroną tajemnicy zawodowej. Również i zatem tego rodzaju uwarunkowania normatywne nie pozbawiają wykorzystanych przez radcę prawnego dokumentów szczególnej ochrony prawnej związanej obowiązkiem respektowania zasady zaufania pomiędzy radcą prawnym a klientem jako fundamentu wykonywania zawodu, wpisującego się w prawo do rzetelnego

procesu sądowego (*zob. szerzej: wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 lipca 2007 r., K 41/05, OTK-A 2007/7/72*).

3. Skoro przedmiotowe dokumenty w dalszym ciągu objęte są tajemnicą zawodową, to znaczy, że zastosowanie ma do nich art. 3 ust. 5 u.r.p., zgodnie z którym radca prawny nie może być zwolniony z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej co do faktów, o których dowiedział się udzielając pomocy prawnej lub prowadząc sprawę. Co do zasady więc dokumenty objęte tajemnicą zawodową, złożone przez radcę prawnego do akt postępowania dyscyplinarnego wyłącznie w wykonaniu konstytucyjnego prawa do obrony, nie mogą zostać wykorzystane w odrębnym postępowaniu wyjaśniającym dotyczącym działalności rzecznika dyscyplinarnego/sędziów OSD i WSD, chyba że zastosowanie w nowej sprawie znajdzie w tryb przewidziany w art. 226 k.p.k. w zw. z art. 180 § 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 u.r.p.

4. Zgodnie z art. 226 k.p.k., stosowanym odpowiednio w postępowaniu dyscyplinarnym radców prawnych, w kwestii wykorzystania dokumentów zawierających informacje niejawne lub tajemnicę zawodową, jako dowodów w postępowaniu karnym, stosuje się odpowiednio zakazy i ograniczenia określone w 178-181 k.p.k. Zarówno zatem w fazie jurysdykcyjnej postępowania dyscyplinarnego, jak i dochodzeniu prowadzonym przez rzecznikiem decyzję co do możliwości wykorzystania dokumentów zawierających tajemnicę zawodową radcy prawnego w postępowaniu podejmuje sąd dyscyplinarny (OSD).

5. Jeśli chodzi o aspekt proceduralny, to w sytuacji, gdy dokumenty te chce wykorzystać w dochodzeniu rzecznik dyscyplinarny powinien on wystąpić z wnioskiem do właściwego sądu dyscyplinarnego, wykazując wystąpienie (łącznie) przesłanek określonych w art. 180 § 2 k.p.k. tj.

- gdy jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości, co – jak się wydaje – w postępowaniu dyscyplinarnym należy rozumieć jako dobro postępowania dyscyplinarnego w kontekście interesu Samorządu radców prawnych w rozwiązaniu danej sprawy (ustaleniu prawdy obiektywnej), zwłaszcza z uwagi na jej wagę, ciężar zarzucanego obwinionemu czynu oraz funkcję i znaczenie tajemnicy zawodowej (por. *mutatis mutandis* postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2020 r. I KZ 8/20, LEX nr 3041845);
- kiedy okoliczność nie może być ustalona na podstawie innego dowodu, co wymaga wnikliwego uargumentowana z właściwym odniesieniem do materiału dowodowego akt sprawy.

6. Sąd rozpoznaje wniosek na posiedzeniu niejawnym (zgodnie z ogólną zasadą z art. 95b § 1 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 u.r.p.), w którym bada, czy dokumenty w ogóle zawierają tajemnicę zawodową oraz czy zostały spełnione ww. przesłanki.

7. W przypadku podjęcia przez sąd dyscyplinarny pozytywnej decyzji, zobligowany jest on precyzyjnie określić, jakie dokumenty mogą zostać wykorzystane w postępowaniu. Jak wskazuje się w orzecznictwie: „za niedopuszczalne uznać należy wydanie postanowienia o uchyleniu tajemnicy zawodowej konkretnej osoby wskazanej we wniosku, w tym tajemnicy radcy prawnego, poprzez wyrażenie zgody na zatrzymanie i wykorzystanie w toku dalszego postępowania, zabezpieczonych

w trakcie przeszukania kancelarii prawnej zbiorów dokumentów, z pominięciem jednoznacznej konkretyzacji przedmiotowego zakresu zgody (co do faktów, które mają być przedmiotem dowodzenia), a także bez konkretyzacji podmiotowej w zakresie wydawanej zgody w sytuacji, gdy dokumenty te zawierają dane objęte tajemnicą zawodową (radcy prawnego, adwokata, notariusza), a zarazem są one powiązane z wykonywaniem określonych czynności zawodowych również przez inne osoby, nie objęte wnioskiem prokuratora" (*postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 4 listopada 2010 r., II AKz 588/10, LEX nr 621274, z glosą aprobującą J. Skorupki, WSS 2011/1, s. 59–65*).

8. Zarówno postanowienie o uchyleniu tajemnicy zawodowej i wykorzystaniu dokumentów nią objętych, jak i decyzja negatywna w tym przedmiocie zaskarżalna jest zażaleniem, które przysługuje przede wszystkim stronom, ale również – na podstawie art. 459 § 3 k.p.k. – osobie, której postanowienie dotyczy bezpośrednio tj. radcy prawnemu zobowiązanemu do zachowania tajemnicy (R.A. Stefański, S. Zabłocki, *Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz do art. 167-296*, red. R.A Stefański, S. Zabłocki, Warszawa 2019, teza 19 do art. 180).

Autor opinii; r.pr. dr Szymon Krajnik